

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(4)	(3)	(3)	(2)	(2)	(2)	(1)	(3)	(3)	(4)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(4)	(1)	(2)	(3)	(1)	(4)	(4)	(1)	(2)	(2)	תשובה

23	22	21	שאלה
(1)	(4)	(3)	תשובה

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **עצימת עיניים : ראייה -**

**היחס: עצימת עיניים זה לחדול מפעולת הראייה.
א' זה לחדול מפעולה ב'**

תשובה (1): כובד לשון : דיבור. האם **כובד לשון** זה לחדול מפעולת הדיבור? לא. **כובד לשון** זה קושי לבצע את פעולת הדיבור.

תשובה (2): כפל לשון : דיבור. האם **כפל לשון** זה לחדול מפעולת הדיבור? לא. **כפל לשון** זו חזרה על מילים בעלות אותן המשמעות.

תשובה (3): חריצת לשון : דיבור. האם **חריצת לשון** זה לחדול מפעולת הדיבור? לא. **חריצת לשון** זה להוציא את הלשון מחוץ לפה בצורה מגונה.

תשובה (4): נצירת לשון : דיבור. האם **נצירת לשון** זה לחדול מפעולת הדיבור? כן. **נצירת לשון** זה לשתוק, לחדול לדבר.

תשובה (4).

2. השאלה: **להתלקח : לדעוך -**

**היחס: להתלקח זה תהליך הפוך מלדעוך.
א' זה תהליך הפוך מ-ב'**

תשובה (1): להגר : להגלות. האם **להגר** הוא תהליך הפוך מ**להגלות**? לא. **להגלות** זה לגרום לאדם אחר להגר שלא מבחירה.

תשובה (2): להתבולל : להיטמע. האם **להתבולל** הוא תהליך הפוך מ**להיטמע**? לא. **להתבולל ולהיטמע** הם שני תהליכים זהים.

תשובה (3): להתלכד : להתפלג. האם **להתלכד** זה תהליך הפוך מ**להתפלג**? כן.

תשובה (4): לעבוד : לפטר. האם **לעבוד** זה תהליך הפוך מ**לפטר**? לא. **לפטר** זה לגרום לכך שלמישהו אחר לא יהיה מקום **לעבוד** בו יותר.

תשובה (3).

ספטמבר 2013 - הסברים לפרק השני במילולית

3. השאלה: **מתיימר : יכולת -**

היחס : מתיימר הוא מישהו המעמיד פנים שיש לו יכולת.

א' הוא מישהו המעמיד פנים שיש לו ב'

תשובה (1): משתמט : מחויבות. האם **משתמט** הוא מישהו המעמיד פנים שיש לו **מחויבות**? לא. **משתמט** הוא מישהו שמתחמק מה**מחויבות** שלו.

תשובה (2): משתוקק : אדישות. האם **משתוקק** הוא מישהו המעמיד פנים שיש לו **אדישות**? לא. אדם **המשתוקק** למשהו רוצה בו מאד.

תשובה (3): מתחסד : מוסריות. האם **מתחסד** הוא מישהו המעמיד פנים שיש לו **מוסריות**? כן. **מתחסד** הוא מישהו צבוע המעמיד פני צדיק, מעמיד פנים כאילו הוא אדם **מוסרי**.

תשובה (4): מתחלה : בריאות. האם **מתחלה** הוא מישהו המעמיד פנים שיש לו **בריאות**? לא. **מתחלה** הוא אדם המעמיד פני חולה.

תשובה (3).

4. השאלה: **אבן משחזת : מאכלת -** (אבן משחזת = מכשיר להשחזת סכינים, מאכלת = סכין קצבים מאד חדה)

היחס : אבן משחזת זה מכשיר אשר מיועד לשפר את יעילות המאכלת.

א' זה המכשיר אשר מיועד לשפר יעילות של ב'

תשובה (1): משאבה : צמיג. האם **משאבה** זה המכשיר אשר מיועד לשפר את יעילות ה**צמיג**? כן. עם **משאבה** מנפחים אוויר ב**צמיג**.

תשובה (2): עוגן : מפרש. האם **עוגן** זה המכשיר אשר מיועד לשפר את יעילות ה**מפרש**? לא. **עוגן** מקבע את האוניות יישארו במקום.

תשובה (3): תמרור : כביש. האם **תמרור** זה המכשיר אשר מיועד לשפר את יעילות ה**כביש**? לא.

תשובה (4): רשת : חכה. האם **רשת** זה המכשיר אשר מיועד לשפר את יעילות ה**חכה**? לא. **רשת** זה אמצעי יעיל יותר לדוג איתו דגים.

תשובה (1).

5. השאלה: **טל : אגל -** (טל = רסיסי לילה, אגל = רסיס, טיפה)

היחס : טל זה אוסף רב של אגלים

א' זה אוסף רב של ב'

תשובה (1): גשם : שלולית. האם **גשם** זה אוסף רב של **שלוליות**? לא. **גשם** גורם ל**שלוליות**.

תשובה (2): שלג : פתית. האם **שלג** זה אוסף רב של **פתיתים**? כן.

תשובה (3): חול : דיונה. האם **חול** זה אוסף רב של **דיונות**? לא. **דיונה** מורכבת מהרבה מאד חול.

תשובה (4): אוויר : משב. האם **אוויר** זה אוסף רב של **משאבים**? לא. מרגישים את ה-**אוויר** ב-**משבי** רוח.

תשובה (2).

6.

השאלה: מהסה : מקים שאון – (מהסה = משתיק, שאון = רעש)

היחס: מהסה זה מבצע את הפעולה ההפוכה מ-מקים שאון.

א' זה מבצע את הפעולה ההפוכה מ-ב'

תשובה (1): משסה : מתקיף. האם משסה זה מבצע את הפעולה ההפוכה מ-מתקיף? לא. משסה זה מעודד להתקיף.

תשובה (2): ממריד : מציית. האם ממריד זה מבצע את הפעולה ההפוכה מ-מציית? כן.

תשובה (3): מחליט : מתלבט. האם מחליט זה מבצע את הפעולה ההפוכה מ-מתלבט? לא. מתלבט הוא מי שעדיין לא החליט.

תשובה (4): מעפיל : מטפס. האם מעפיל זה מבצע את הפעולה ההפוכה מ-מטפס? לא. מעפיל ומטפס הן פעולות זהות.

תשובה (2).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7.

השאלה: נשיכתו של הכריש הלבן, שאורכו מגיע עד שישה מטרים, חזקה מנשיכתו של כל בעל חיים אחר המוכר לנו. אבל עד שהוא מגיע לגיל חמש-עשרה, הוא "מתבגר מגושם": אין בלסתותיו די סחוס נוקשה כדי לעמוד בלחץ של נגיסה בטרף גדול. עובדה זו יכולה להסביר מדוע כשכרישים צעירים תוקפים שחיינים הם לעתים קרובות רק נוגסים בהם קלות ומיד נרתעים ומסתלקים.
על פי האמור לעיל, איזו מהטענות הבאות נכונה בנוגע לכריש הלבן?

פיתרון: על פי הקטע, אנו מבינים שלמרות ואין בטבע בעל חיים עם נשיכה חזקה יותר מזו של הכריש הלבן, עד גיל חמש-עשרה הסחוס בלסתותיו אינו נוקשה מספיק, והוא מתקשה לעמוד בלחץ הרב המופעל בעת נשיכה של בעל חיים גדול. עקב הסיבה הזאת, כרישים לבנים צעירים נוגסים בשחיינים קלות, נרתעים ומסתלקים.

תשובה (2).

8.

השאלה: במדינת בצניה אין רשת טלפונים. עובדה זו יכולה לשמש הסבר לכך ש-

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות :

תשובה (1): אף שלרבים מתושבי בצניה קרובים בארצות אחרות, מעטים מהם מתכתבים עם קרוביהם. מאחר ואין רשת טלפונים בבצניה, ולרבים מתושבי בצניה יש קרובים הגרים בארצות אחרות, היינו מצפים שתושבי בצניה יצרו קשר עם קרוביהם באמצעות מכתבים בתדירות גבוהה. תשובה זו לא נכונה.

תשובה (2): אף שרבים מתושבי בצניה עיוורי צבעים, בולי הדואר מודפסים בצבעים שונים. העובדה שבולי הדואר בבצניה מודפסים בצבעים שונים כאשר מרבית התושבים הם עיוורי צבעים, לא עולה בקנה אחד עם העובדה שבבצניה אין רשת טלפונים. היינו מצפים שימצאו פתרון שיקל על התושבים להשתמש בדואר, הרי אין להם רשת טלפונים ומרביתם עיוורי צבעים ולכן הם בוודאי יתקשו לבחור בבול הנכון. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): אף שמחיר בולי הדואר בבצניה גבוה מאוד, תושביה מרבים לקנות בולי דואר.

תושבי בצניה מרבים לקנות בולי דואר אשר משמשים אותם לשליחת מכתביהם, על אף העובדה שבולי דואר יקרים בבצניה. מדוע הם עושים זאת? זאת מכיוון שאין בבצניה רשת טלפונים ולכן הם נאלצים לשלוח מכתבים. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4): אף שתושבי בצניה ידועים באהבתם לכתביה, רובם כותבים מכתבים קצרים. האם היעדר רשת טלפונים בבצניה יכולה להסביר את חיבתם של תושבי בצניה לכתביה מכתבים קצרים דווקא? לא. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3).

9.

השאלה: להלן ציטוט ממאמר: "ליוספוס שמור מקום של כבוד בקרב ההיסטוריונים היוונים והרומים. בכתבתו היה לו למופת בראש ובראשונה ההיסטוריון הדגול של העת העתיקה תוקידידס, ובהשפעתו הוא סיגל לו כמה עקרונות."

איזו מן הטענות שלהן נכונה על פי הציטוט?

פיתרון: ראשית נבין למי מתייחסים בכל אחד מחלקי הציטוט: מדובר על ההיסטוריון יוספוס, אשר לו שמור מקום של כבוד בקרב ההיסטוריונים היוונים והרומים. בכתבתו, יוספוס קיבל השראה רבה מההיסטוריון המהולל תוקידידס, ובהשפעתו של תוקידידס, יוספוס סיגל כמה עקרונות לכתבה שלו עצמו.

תשובה (3).

10.

השאלה: שלושה מיני חגבים - א, ב ו-ג - ניזונים משלושה סוגי דגן: חיטה, דוחן ושעורה.

- מין א ניזון אך ורק מדוחן ומשעורה.

- מין ב ניזון אך ורק מחיטה ומדוחן.

- מין ג ניזון אך ורק מחיטה ומשעורה.

בשיעור מדעים בבית הספר אסף אחד התלמידים חגב אחד מכל מין והניח לפני כל אחד את שלושת סוגי הדגן. בסוף השיעור הוא בדק מה אכל כל חגב

מה לא ייתכן?

פיתרון: מאחר ונשאלנו מה לא ייתכן, הרי שיש לפסול כל תשובה שהיא אפשרית. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אף אחד מהחגבים לא אכל חיטה

נבדוק האם ייתכן שאף אחד מהחגבים לא אכל חיטה - במצב הנ"ל חגב א צריך לאכול דוחן, חגב ב צריך לאכול גם כן דוחן וחגב ג צריך לאכול שעורה. יתכן שאף חגב לא אכל חיטה, ומכאן שזו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): שני חגבים אכלו דגן שהחגב השלישי לא אכל

נבדוק האם מצב זה אפשרי - יתכן שחגב א אכל דוחן, חגב ב אכל דוחן וחגב ג אכל שעורה. במצב זה חגבים א ו-ב אכלו דגן שהחגב השלישי לא אכל, ומכאן שזו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): כל אחד מהחגבים אכל דגנים משני סוגים

האם ייתכן שכל אחד מהחגבים אכל את שני סוגי הדגן שהוא אוהב שהוצבו לפניו? כן. מכיוון ולא נאמר לנו שכל חגב אוכל רק סוג אחד של דגן בזמן נתון. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): כל החגבים אכלו את אותו סוג של דגן

האם ייתכן שכל החגבים אכלו את אותו הסוג של דגן? נבדוק אם יש סוג אחד של דגן משותף לשלושת החגבים. מכיוון שאין סוג אחד המשותף לכל שלושת החגבים מצב זה לא ייתכן. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

11.

השאלה: שולה האריכה ימים יותר מלאה. בתה של שולה מייחסת את ההבדל לגורמים תורשתיים. בתה של לאה טוענת כי ההבדל נעוץ בעבודה ששולה התגוררה במהלך חייה באזור הררי שבו האוויר צלול, ואילו לאה גרה בעיר שבה זיהום אוויר רב.

איזו מן העובדות הבאות מחלישה את שתי הטענות?

פיתרון: התבקשנו למצוא את העובדה אשר מחלישה את שתי הטענות, לכן נפסול כל תשובה אשר אינה מחלישה את שתייהן. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): שולה ולאה הן אחיות

אם שולה ולאה הן אחיות אז הדבר מחליש רק טענה אחת - את זו אשר מייחסת חשיבות לגורמים תורשתיים, אולם תשובה זו אינה מחלישה את הטענה כי ההבדל נעוץ בהבדלים באורח חייהם. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): שולה הקפידה על תזונה בריאה יותר משהקפידה לאה.

העובדה ששולה הקפידה על תזונה בריאה יותר משהקפידה לאה מחלישה באמצעות מתן הסבר חלופי הן את המסקנה כי ההבדל באורך חייהן נעוץ בגורמים תורשתיים והן את המסקנה כי הגורמים הסביבתיים הם אשר השפיעו על אורך החיים שלהן, מכיוון שיתכן כי ההבדלים באורח החיים שלהן הוא זה שקבע את ההבדל. זו התשובה הנכונה.

נמשיך ונפסול את שתי התשובות הנותרות.

תשובה (3): שולה ולאה הקפידו במידה שווה על תזונה בריאה.

העובדה ששולה ולאה שמרו על תזונה בריאה זהה מחזקת את המסקנה כי ההבדלים באורך חייהן נעוץ בגורמים תורשתיים על ידי פסילת הסבר חלופי, אם למרות ששתייהן הקפידו על תזונה בריאה שולה האריכה חיים יותר, הרי שיתכן שזה בגלל הגורמים התורשתיים. באותו אופן תשובה זו מחזקת את המסקנה כי יתכן וגורמים סביבתיים הם הסיבה לכך ששולה האריכה שנים יותר מלאה. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): אמנם באזור שבו גרה שולה האוויר צלול, אך הוא דליל

תשובה זו אינה רלוונטית למסקנה כי גורמים תורשתיים הם הסיבה לכך ששולה האריכה חיים יותר מלאה, ועל אף כי יתכן שהיא מחלישה את המסקנה כי העובדה ששולה התגוררה באזור בו האוויר צלול באמצעות העובדה שהאוויר באותו אזור היה דליל, אין הדבר משנה מכיוון שהיא אינה מחלישה את המסקנה הראשונה.

תשובה (2).

12.

השאלה: אף שהעלילה בסיפורי המיתולוגיה היוונית חורגת לעתים מגבולות האפשרי במציאות, נראה שבהשוואה למיתולוגיות אחרות של העולם העתיק, המיתולוגיה היוונית מתאפיינת במידה קטנה יחסית של אי-רציונאליות כך, למשל, נעדר ממנה חיזוי העתיד על פי הכוכבים, שפרח בימי בבל העתיקה ורווח בתרבויות שונות עד לימינו אנו. אמנם הכוכבים מופיעים במיתוסים יווניים רבים, אך לא מיוחסת להם השפעה מיסטית על חיי האדם, ונראה כי התעניינות היוונים הקדמונים בהם באה לידי ביטוי בעיקר באסטרונומיה.

איזה מהטענות הבאות משתמעת מהפסקה שלעיל?

פיתרון: נתמצת את הקטע במילים שלנו: בהשוואה למיתולוגיות אחרות של העולם העתיק, המיתולוגיה היוונית מתאפיינת במידה קטנה יחסית של אי-רציונאליות וחרגה מגבולות האפשרי במציאות, דבר הבא לידי ביטוי בהעדר חיזוי העתיד בעזרת הכוכבים, אשר מאד אופייני למיתולוגיה הבלית. כוכבים אכן מצוינים במיתוסים יווניים, אך בהקשר רציונאלי ולא בהקשר מיסטי - היוונים התעניינו באסטרונומיה וחקרו אחר הכוכבים. התשובה הנכונה היא (2), נפסול את התשובות האחרות.

תשובה (1): שלא כבתרבויות אחרות, שבהן העיסוק הרציונלי בכוכבים בא בתקופות מאוחרות, היוונים עסקו באסטרונומיה לאורך כל הדורות.

ספטמבר 2013 - הסברים לפרק השני במילולית

לא נאמר בקטע כי תרבויות אחרות עסקו באופן רציונלי בכוכבים בתקופות מאוחרות.

תשובה (3): אף שהמיתולוגיה של היוונים רציונלית בהשוואה למיתולוגיות אחרות, הכוכבים נזכרים בה ואפשר למצוא בה הדים להשקפה שרווחה באותה עת, ולפיה יש להם השפעה על חיי האדם.

בקטע נאמר במפורש כי לא במיתוסים היוונים לא מיוחסת לכוכבים השפעה מיסטית.

תשובה (4): היוונים הקדמונים עסקו בכוכבים בעיקר מן הזווית האסטרונומית, אך במיתוסים שיצרו העיסוק בכוכבים קשור דווקא לניסיון לחזות על פיהם את העתיד.

בקטע נאמר כי מן המיתולוגיה היוונית נעדר חיזוי העתיד על פי הכוכבים.

תשובה (2).

13.

השאלה: מרצה אמר בהרצאתו: "מומחה בתחום מסוים הניגש לדבר על התחום זה - כדאי לו שייזהר יותר מאשר כשהוא מדבר על תחומים אחרים, משום שביטחונו העצמי עלול להניאו מלבדוק פרטים לעומק, ובכך להביאו לידי טעויות. חשבו למשל על ____".

איזו מן האפשרויות שלהלן תשלם את דברי המרצה באופן הטוב ביותר?

פיתרון: המרצה מדבר על אדם אשר ניגש לסיטואציה עם עודף בטחון עצמי אשר עלול להוביל אותו לטעויות. עלינו למצוא את התשובה שבה עודף בטחון עצמי עלול לגרום לטעויות. נבדוק את האפשרויות המוצעות:

תשובה (1): אדם ההולך בדירה חשוכה ואינו יודע כי על רצפתה פזורים חפצים שונים - סביר יותר שימנע את הדירה היא דירתו שלו.

האם אדם ההולך בדירה חשוכה שאינה שלו יפסע ביתר זהירות שמא בטעות יתנגש בחפץ כלשהו? כן. האם אותו אדם יהיה זהיר באותה המידה ויבדוק את הפרטים לעומק גם אם זו הייתה הדירה שלו? כנראה שלא - הוא פשוט היה מתקדם מכיוון שהוא היה משוכנע שהוא יודע היכן כל דבר נמצא. **זו התשובה הנכונה.**

נמשיך ונפסול אל שאר התשובות:

תשובה (2): נהג זהיר הנוהג במכונית - סביר שגם כאשר הוא אינו נוהג במכוניתו שלו, הוא לא יהיה מעורב בתאונת דרכים.

סביר כי נהג זהיר אשר ינהג במכונית שאינה שלו ינהג באותו אופן שהיה נוהג בה גם כאשר הוא נוהג במכוניתו שלו - בזהירות. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): רואה חשבון מנוסה השוגה בחישוביו - סביר שההפסד הכספי שתגרום טעותו יהיה זהה להפסד שהייתה גורמת אותה טעות אילו היה עושה אותה רואה חשבון מתחיל.

הטעות שביצע רואה החשבון המנוסה אינה קשורה לעודף ביטחון עצמי, מדובר בטעות. לכן, אין הבדל בינו לבין רואה חשבון מתחיל אשר היה מבצע את אותה השגיאה. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): מטפס הרים מנוסה - סביר שיבחר במסלולים קשים ומסוכנים יותר מהמסלולים שיבחר מטפס הרים מתחיל.

מטפס הרים מנוסה יבחר מסלולים יותר מאתגרים משום שהוא ברמה שבה הוא מסוגל להתמודד איתם, רמה שמטפס מתחיל עדיין לא הגיע אליה. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (1).

14.

השאלה: חוקר טען כי אפשר לחלק את יכולתו של אדם להתמצא במרחב לרכיבים שונים: רכיב G - יכולת התמצאות כללית, וכמה רכיבי S - יכולות התמצאות בסוגי סביבות ספציפיים, כגון סביבה עירונית, מדבר, לב ים וכדומה. החוקר פיתח שיטה למדידת רכיבי יכולת ההתמצאות, וטען שבין רכיבי ה-S השונים של אדם יש מתאם חיובי (כלומר, ככל שרמתו של רכיב אחד גבוהה, כך גם רמתו של השני נוטה להיות גבוהה), כמו גם בין כל אחד מהם לרכיב ה-G של אותו האדם.

איזו מהאפשרויות הבאות מסכמת באופן הטוב ביותר את טענת החוקר?

פיתרון: נתמצת את הנאמר בקטע ונמצא את התשובה המתאימה ביותר.

ניתן לחלק את יכולת ההתמצאות במרחב של האדם לכמה רכיבים: רכיב G - יכולת התמצאות כללית ורכיבי S - יכולות להתמצא בסביבות ספציפיות. קיימים יחסי גומלין בין רכיבי ה-S השונים: ככל שאדם מתמצא טוב יותר בסביבה ספציפית אחת הוא גם יהיה טוב באחרות, ובנוסף יש יחסי גומלין בין רמות ההתמצאות הספציפיות של האדם לבין יכולת ההתמצאות הכללית שלו (רכיב ה-G).

למעשה, יכולת ההתמצאות של האדם בנויה מיכולת כללית ומיכולות ספציפיות, ככל שאחת מהן גבוהה יותר, כך גם האחרות יהיו גבוהות יותר.

התשובה הנכונה היא תשובה (4)

נסביר מדוע התשובות האחרות אינן נכונות:

תשובה (1): יש קשר בין יכולות ההתמצאות במרחב של אדם בסביבות שונות, ולכן אדם בעל יכולת התמצאות טובה בסביבה כלשהי ייטה להיות גם בעל יכולת התמצאות טובה בסביבות אחרות.

בתשובה זו מתעלמים מרכיב ה-G אשר למעשה מבטא את יכולת ההתמצאות הכללית של האדם, יחסי הגומלין ביכולות ההתמצאות הספציפיות תלויים ביכולת ההתמצאות הכללית, ולא רק באלו הסביבתיות. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): יכולת ההתמצאות במרחב מורכבת מכמה רכיבים. כאשר מודדים רכיבים אלו אפשר להיווכח כי רוב בני האדם ניחנו ברמות גבוהות שלהם.

יכולת ההתמצאות במרחב אכן תלויה בכמה רכיבים, אך בקטע לא נאמר שרוב בני האדם ניחנו ברמה גבוהה של יכולת התמצאות. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): בני אדם נבדלים ביכולת ההתמצאות הכללית שלהם במרחב, ויכולת זו מורכבת מיכולות ההתמצאות שלהם בסביבות ספציפיות.

בני האדם אכן נבדלים ביכולת ההתמצאות הכללית שלהם, אך יכולת זו אינה מורכבת מיכולות התמצאות ספציפיות. יכולות ההתמצאות הספציפיות מסייעות ליכולת ההתמצאות הכללית, אך לא מעבר לכך. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4).

15. **השאלה:** לנוכח סברתך שגדעון _____ הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני, שהתאפיין בפאר רב, _____ הפתעתך מן העובדה שהתכנית _____ של בית האופרה החדש _____.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): לנוכח סברתך שגדעון אינו מחסידי הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני, שהתאפיין בפאר רב, מובנת הפתעתך מן העובדה שהתכנית הצנועה והמינימאליסטית של בית האופרה החדש הסבה לו נחת.

על פי החלק הראשון של המשפט, אנו סבורים שגדעון אינו חסיד של הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני המאופיין בפאר רב. לכן, כאשר נאמר לנו בהמשך שגדעון חש נחת מכך שההצעה הצנועה לבית האופרה התקבלה, אין היגיון בכך שהדובר יהיה מופתע - הרי גדעון סולד מהסגנון הראוותני. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): לנוכח סברתך שגדעון אינו סולד מן הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני, שהתאפיין בפאר רב, מובנת הפתעתך מן העובדה שהתכנית הראוותנית של בית האופרה החדש מצאה חן בעיניו.

על פי החלק הראשון של המשפט, אנחנו מבינים שגדעון אינו סולד מן הסגנון הטרומ-מודרני, כלומר, גדעון אינו מתנגד לסגנון הראוותני. מאחר ואנחנו יודעים שגדעון מסכים לסגנון האדריכלי המתאפיין בפאר, אין סיבה לכך שהדובר יהיה מופתע מכך שההצעה הראוותנית לבית האופרה תמצא חן בעיניו. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): לנוכח סברתך שגדעון סולד מן הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני, שהתאפיין בפאר רב, מובנת הפתעתך מן העובדה שהתכנית הראוותנית של בית האופרה החדש עוררה בו שאט נפש.

בחלק הראשון של המשפט נאמר לנו שגדעון סולד לסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני אשר מאופיין בפאר רב. בהמשך נאמר לנו שמבונת הפתעה מכך שהתוכנית הראוותנית לא מצאה חן בעיניו. אך אין סיבה שתהיה הפתעה מכך שהתוכנית הראוותנית לא מצאה חן בעיני גדעון - הרי גדעון סולד מהסגנון הראוותני. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): לנוכח סברתך שגדעון הוא מחסידי הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני, שהתאפיין בפאר רב, איני מבין את הפתעתך מן העובדה שהתכנית הראוותנית של בית האופרה החדש הסבה לו נחת.

על פי החלק הראשון של המשפט, ניתן להבין שגדעון תומך בסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני המאופיין בפאר רב. בהמשך נאמר לנו שלא מובנת הפתעה מכך שהתוכנית הראוותנית מצאה חן בעיניו, ובצדק - הרי גדעון חסיד של הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני ולכן מובן שהתוכנית הראוותנית הסבה לו נחת. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

16. **השאלה:** פליקס הודיע שלא יצביע _____ הצעת התקציב שהביא שר האוצר לאישור הממשלה, ואף שיצא לו שם של פוליטיקאי שהאמת _____ נר לרגליו, סברו הפרשנים הפוליטיים כי במקרה זה לא _____ שהוא משקר, והניחו שבסופו של דבר הוא _____ בהצעת שר האוצר.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): פליקס הודיע שלא יצביע בעד הצעת התקציב שהביא שר האוצר לאישור הממשלה, ואף שיצא לו שם של פוליטיקאי שהאמת היא נר לרגליו, סברו הפרשנים הפוליטיים כי במקרה זה לא מן הנמנע שהוא משקר, והניחו שבסופו של דבר הוא עשוי לתמוך בהצעת שר האוצר.

על פי החלק הראשון של המשפט, פליקס אומר שהוא לא יצביע בעד, כלומר יצביע נגד הצעת התקציב של שר האוצר אולם למרות שיצא לו שם של פוליטיקאי שנוהג לומר את האמת, כלומר שעושה מה שהבטיח הפרשנים הפוליטיים אינם מאמינים לו - לדעתם יתכן מאד שפליקס לא אומר את האמת ובסופו של דבר הוא עוד יתמוך בהצעת התקציב של שר האוצר. זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

17. **השאלה:** אורן _____ אכילת מלפפונים, וזאת מפני שהוא אינו מאמין בסברה שככל שאדם _____ ירקות ירוקים, כך _____ סיכוייו _____ מחלות.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): אורן אינו ממעט באכילת מלפפונים, וזאת מפני שהוא אינו מאמין בסברה שככל שאדם ירבה באכילת ירקות ירוקים, כך יגדלו סיכוייו להיות חסין בפני מחלות.

לפי החלק הראשון של המשפט ניתן להבין שאורן לא ממעט באכילת מלפפונים, כלומר - אורן אוכל הרבה מלפפונים. אורן עושה זאת משום שהוא לא מאמין בכך שאדם אשר מרבה באכילת ירקות ירוקים משפר את סיכוייו להיות חסין בפני מחלות. אם אורן לא מאמין בכך שאכילת ירקות ירוקים משפרת את החסינות למחלות לא ברור מדוע הוא מרבה באכילת מלפפונים. מכיוון שאין בכך היגיון, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): אורן מקפיד להמעיט באכילת מלפפונים, וזאת מפני שהוא אינו מאמין בסברה שככל שאדם ירבה באכילת ירקות ירוקים, כך יקטנו סיכוייו להיות חסין בפני מחלות.

לפי החלק הראשון של המשפט ניתן להבין שאורן אוכל מעט מלפפונים. בהמשך אנחנו מבינים שאורן אוכל מעט מלפפונים בגלל שהוא אינו מאמין בסברה שאכילה מרובה של ירקות ירוקים מקטינה את הסיכויים להיות חסין בפני מחלות, כלומר לדעתו אכילה מרובה מגדילה את הסיכויים להיות חסין בפני מחלות. לאור עובדה זו אין שום היגיון בכך שהוא נמנע מאכילת מלפפונים. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): אורן אינו מרבה באכילת מלפפונים, וזאת מפני שהוא אינו מאמין בסברה שככל שאדם ימעט לאכול ירקות ירוקים, כך יקטנו סיכוייו להיות חסין בפני מחלות.

לפי החלק הראשון של המשפט ניתן להבין שאורן אוכל מעט מלפפונים, וזאת משום שהוא לא מאמין בכך שככל שאדם יאכל פחות ירקות ירוקים, יקטנו הסיכויים שלו להיות חסין בפני מחלות. כלומר, אורן לא מאמין שאכילה מועטת של ירקות ירוקים תפגע בו ולכן הוא אוכל מעט מלפפונים. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

קטע א'

18. **השאלה:** על פי הפסקה הראשונה, בתקופה שלפני מחקרו של פרידמן -

פיתרון: על פי הפסקה הראשונה, לפני מחקרו של פרידמן חוקרים אשר בדקו את הנסיבות המובילות למחלות לב ידעו על מספר גורמי סיכון: עישון, לחץ דם גבוה, תורשה וכו'. פרידמן ערך השוואה בין קבוצת בקרה לבין קבוצת סיכון ומצא שקיים קשר בין הימנעות מצריכה מתונה של אלכוהול ובין סיכון גבוה ללקות בהתקף לב. ממצא זה נעלם מעיני החוקרים לפני כן, אשר לא זיהו את הקשר שבין אלכוהול לבין הסיכון לחלות במחלות לב.

תשובה (2).

19. **השאלה:** אילו התברר שהאפשרות ההיפותטית (שורה 13) אכן קיימת במציאות, היה הדבר _____ את הטענה ש _____.

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אילו התברר שהאפשרות ההיפותטית (שורה 13) אכן קיימת במציאות, היה הדבר **מפריך** את הטענה שיש קשר סיבתי ישיר בין צריכת אלכוהול לבין הקטנת הסיכון לחלות במחלות לב.

לפי השערת החוקרים המתנגדים לממצאי מחקרו של פרידמן ועמיתיו, אם באמת קיימת סדרה של גנים אשר מעניקים לבעליהם הגנה ממחלות לב ובנוסף יוצרים נטייה לשתות אלכוהול, היה הדבר מחליש את המסקנה שהגיע אליה פרידמן, שכן במצב כזה, אין קשר ישיר בין צריכה של אלכוהול בצורה מתונה לבין הקטנת הסיכון לחלות במחלות לב – מכיוון שלמעשה הגנים אשר מגנים מפני מחלות לב הם גם המעודדים את שתיית האלכוהול. זו **התשובה הנכונה**.

תשובה (1).

20. **השאלה:** סדרת הגנים הנזכרת בשורה 13 מובאת כדוגמא ל-

פיתרון: הגנים המוזכרים בשורה 13 הועלו על ידי החוקרים אשר לא ראו עין בעין עם פרידמן ועמיתיו. לטענת המתנגדים למחקר, ייתכן וקיימים משתנים אחרים, תיאורטיים לחלוטין, שהם למעשה אלו אשר יוצרים את היחסי גומלין בין שתייה מתונה של אלכוהול והקטנת הסיכון למחלות לב. במצב זה, המשתנים אשר נבדקו במחקר אינם מדויקים, שכן אם קיימים גנים אשר מכתיבים את אותם יחסי הגומלין ופרידמן ועמיתיו לא היו מודעים אליהם, המחקר שלהם אינו מדויק.

תשובה (4).

קטע ב'

21. **השאלה:** על פי הפסקה הראשונה, הכאב נהפך למחלה בפני עצמה כאשר הוא -

פיתרון: בפסקה הראשונה נאמר: "אבל תחושת כאב בלתי פוסקת – בעקבות פגיעה מתמשכת ברקמות הגוף - .... במקרה כזה הכאב נהפך למחלה בפני עצמה" כלומר, כאשר אדם סובל מפגיעה אשר בעטיה הוא חש כאבים, אם הכאב לא פוסק, הכאב עצמו נהיה מוקד הבעיה.

תשובה (3).

22. **השאלה:** מן הנאמר בשורות 6-9 ("הוא גילה ... ביכולת השיפוט") אפשר להסיק כי השערנו של החוקר אפקריאן הייתה ש -

פיתרון: אפקריאן השווה בין מוחותיהם של אנשים בריאים לבין אנשים אשר סובלים מכאבי גב וגילה שלאילו אשר סובלים מכאבי גב יש חסר ניכר של N-אצטיל-אספרטט, חומר אשר משפיע ישירות על צפיפות תאי העצב במוח. בבדיקות נוספות העלו כי החוסר ניכר במיוחד באזור קליפת המוח הקדם מצחית, אזור הממלא תפקיד מרכזי בתהליכי קבלת ההחלטות. בהתאם לממצאים אלו, עלתה השאלה אם כאב כרוני עלול להשפיע על יכולת השיפוט. מאחר שכאב כרוני גורם לכך שצפיפות תאי העצב במוח תהיה נמוכה יותר, וחוסר בתאי עצב באזור הקדם מצחי של המוח פוגעת ביכולת השיפוט, ניתן להסיק כי השערנו של אפקריאן תהיה שיכולת השיפוט אצל נבדקים בעלי צפיפות תאי עצב נמוכה תהיה נמוכה יותר.

תשובה (4).

23. **השאלה:** מה משתמע מן האופן שבו מתוארות תוצאות הניסוי המוצג בשורות 9-16?

פיתרון: נעבור בקצרה על הניסוי שנערך: הנבדקים התבקשו לבחור קלפים משתי חפיסות שונות, כשבכל חפיסה יש סיכוי שונה לזכייה בפרס או לקנס. הנבדקים הבריאים שיפרו בהדרגה את התהליך שבו הם בחרו את חפיסת הקלפים והבינו בהדרגה מאיזו חפיסה סיכוי הזכייה שלהם יהיו גדולים יותר. ככל הנראה הם זיהו דפוס מסוים וגיבשו "תוכנית-על" שעזרה להם לקבל יותר נקודות. הנבדקים שסבלו מכאבים כרוניים בחרו קלפים באופן אקראי, הם לא זיהו את הדפוסים ולא הצליחו לגבש "תוכנית-על". ניתן להבין מכך שגיבוש "תוכנית-על" שבה פועלים לפי דפוסים מסוימים מסייעת בשיפור יעילות הבחירה.

תשובה (1).
